Ügyszám: 1092/P/2009-6.

[…] részére

Tisztelt Uram!

Hivatalomhoz érkezett beadványában kifogásolta munkáltatója, a […] Kft. eljárását, amelyből arra lehet következtetni, hogy a társaság az üzletkötők tartózkodási helyét előzetes hozzájárulásuk nélkül, a mobiltelefonok cellainformációi alapján ellenőrizte. A munkavállalók sem előzetesen, sem kérdésre semmilyen tájékoztatást nem kaptak a társaságtól, a szolgáltató pedig a flottaszerződés 2. számú mellékletére hivatkozással ugyancsak megtagadta a tájékoztatást.

Az üggyel kapcsolatban megkerestem a […] Kft.-t. […] ügyvezető igazgató 2009. június 9-én kelt levelében tájékoztatott, hogy a […] Kft. alkalmazottainak széles köre kap munkavégzés céljából mobiltelefont, egészen pontosan a cégvezetők, kereskedelmi szervezők, üzletágvezetők, alkalmazási mérnökök, üzletkötők, területi értékesítők, sofőr. A területi értékesítők munkájának hatékonyabbá tétele érdekében „háttéremberek" segítségét veszik igénybe, akik az értékesítési rendszerrel és az ügyfélkapcsolatok kezelésével összefüggő szervezési feladatokat látnak el. A hatékonyság további növelése és a munkatársak ellenőrzése céljából a társaság 2009. február 23-án GSM alapú flotta helymeghatározó szolgáltatás tárgyában szerződést kötött a Magyar Telekom Nyrt-vel. A szerződés egy másolati példányát az ügyvezető igazgató hivatalomnak megküldte. A flotta helymeghatározó szolgáltatás keretében a társaságnak lehetősége nyílt arra, hogy a T-Mobil flottához tartozó 3 darab mobilkészüléket GSM technológián alapuló eljárással pozícionálja, és az erre a célra kifejlesztett internetes alkalmazás segítségével a telefonok pontos helyét elektronikus térképen megtekintse. A szolgáltatásba bevont telefonszámok: […]

A szerződés 2. számú mellékletében a […] Kft. vállalta, hogy tájékoztatja a helymeghatározó szolgáltatásba bevont GSM előfizetések tényleges használóit, valamint a felek rögzítették, hogy „a szolgáltatás igénybe vételéből adódó személyiségi jogi igényből adódó kárért" a T-Mobil felelősséget nem vállal. A szerződés alapján 2009. június 9-éig, a szerződés megszüntetéséig […], a társaság ügyvezetője, valamint két kereskedelmi szervező fért hozzá a cellainformációkhoz. Az ügyvezető állítása szerint a telefonokat használó munkavállalókat érintő intézkedés a „tesztidőszakban" megfigyelt adatok alapján nem történt. Tekintettel a szerződés megszűnésére, a cellainformációk alapján jelenleg nem követi a társaság a munkavállalók mozgását. Folyamatban van viszont egy másik helymeghatározó rendszer bevezetése az i-Cell Kft szolgáltatásai alapján, melyről a dolgozók részletes tájékoztatást fognak kapni.

Az ügyben a következő állásfoglalást adom.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 1 pontja értelmében személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. Egy személy tartózkodási helye – legyen szó a munkaidő alatti, vagy az utáni időszakról – személyes adatnak tekintendő tehát.

Az Avtv. 2. § 9. pontja meghatározása szerint adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj vagy tenyérlenyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is.

A mobiltelefon GSM- illetve GPS-technológián alapuló helymeghatározása útján nyert adat az Avtv. 2. § 1. pontjára tekintettel, valamint az adatvédelmi biztosi gyakorlat szerint a mobiltelefont használó munkavállaló személyes adatának tekintendő. A helymeghatározó rendszer működtetése nyomán és az Avtv 2. § 9. pontja értelmében a munkáltatók adatkezelőknek minősülnek.

A helymeghatározó rendszerek üzemeltetése során a munkáltatók gyakran hivatkoznak a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 103. § (1) bekezdésének a) pontjára, melynek értelmében a munkavállaló köteles az előírt helyen és időben, munkára képes állapotban megjelenni és a munkaidejét munkában tölteni, illetőleg ez alatt munkavégzés céljából a munkáltató rendelkezésére állni. Ugyanakkor, az Avtv. 3. § (3) bekezdése értelmében az ilyen általános felhatalmazás – mely többek között a kezelendő adatok körét, annak időtartalmát sem határozza meg – nem képezheti személyes adatok kezelésének jogalapját.

Az Avtv. 3. § (1) bekezdésének értelmében személyes adat csak abban az esetben kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy ha azt törvény elrendelte. A GSM-, vagy GPS-technológián alapuló helymeghatározással nyert adatokat törvényi felhatalmazás hiányában tehát csak az érintett személy hozzájárulása birtokában lehet kezelni. Az Avtv. 2. § 6. pontja értelmében a hozzájárulás az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az ilyen jellegű ügyek, így a mobilszolgáltatók flottakövető szolgáltatása kapcsán folytatott munkáltatói adatkezelés jogszerűségének megítélését is elsősorban az befolyásolja, hogy az érintett hozzájárulása megadottnak tekinthető-e. Az érintett munkavállaló önkéntes és tájékoztatáson alapuló hozzájárulása szükséges minden esetben a rendelkezésére bocsátott mobiltelefon nyomon követéséhez. Az érintett hozzájárulását külön nyilatkozatban, vagy az adatkezelővel írásban kötött szerződés keretében is megadhatja. Ez utóbbi esetben, a szerződésben tájékoztatni kell az érintettet az adatkezelésre vonatkozó lényeges információkról, valamint arról, hogy az érintett a szerződés aláírásával hozzájárul adatainak a szerződésben meghatározottak szerinti kezeléséhez [Avtv. 3. § (7)].

Az adatkezelésnek meg kell felelni továbbá a célhoz kötöttség elvének (Avtv. 5.§). A munkáltató változó munkahely esetében, logisztikai célból, az érintett hozzájárulása esetében kezelheti tehát a GSM, vagy GPS rendszer adatait, az ellenőrzés kivitelezésekor azonban vizsgálni kell, hogy az a szükségesség és arányosság követelményének megfelelő jogkorlátozást eredményez-e. Nem lehet ugyanis valamennyi változó munkahelyű munkavállalót GPS-szel, vagy más eszközzel nyomon követni, csak azokat a dolgozókat, akiknél az ellenőrzés a munkakörből fakadóan valóban szükséges, és az ezzel járó korlátozás más, enyhébb jogkorlátozást eredményező módon nem valósítható meg. A helymeghatározó rendszer használata alkalmas lehet a munkavállaló személyiségi jogainak megsértésére, ezért fokozottan érvényesíteni kell az adatkezelés célhoz kötöttségét.

A célhoz kötöttség elvének megfelelően a GSM, vagy GPS alapú nyomkövető rendszer jogszerűen csak a munkaidő alatt továbbíthat adatokat a munkavállalóról, munkaidőn kívüli időszakban ilyen jellegű személyes adatot a munkáltató nem kezelhet, mert nincs meg hozzá sem a törvényi jogalapja, sem a megfelelő adatkezelési cél. Ellenkező esetben jogellenes adatkezelést valósítana meg a munkáltató. A munkáltató tehát a telefon helyzetére vonatkozó információkat akkor kérhet a szolgáltatótól, ha előzetesen részletesen tájékoztatta a munkavállalót arról, hogy milyen adatok birtokába juthat, és az adatkezelés milyen célt szolgál, majd ennek ismeretében a dolgozó önkéntes, határozott hozzájárulását adta ilyen információk gyűjtéséhez. Az adatkezelés ebben az esetben is kizárólag pontosan definiált célból történhet, önmagában a dolgozó ellenőrzésének igénye nem szolgáltathat alapot arra, hogy a munkavállalókkal szemben ilyen mértékű korlátozásokat vezessenek be. A munkavállaló aktuális helyzetére vonatkozó információk gyűjtése egyes munkakörökben, a munkavégzés sajátosságait és a munkaszervezés hatékonyságának szempontjait is figyelembe véve indokolható, más munkahelyeken viszont elfogadhatatlan.

A flottaszerződés előfizetője és a mobiltelefon tényleges használója jelen esetben eltér egymástól. A helymeghatározó szolgáltatásra a flottaszerződés előfizetője, vagyis a […] Kft. kötött szerződést, a szolgáltatás során kezelt adatok viszont a munkavállalók személyes adatainak minősülnek. A helymeghatározó szolgáltatásra vonatkozó szerződés 2. számú mellékletében a felek kikötötték, hogy a […] Kft. vállalja a helymeghatározó szolgáltatással érintett mobiltelefonok tényleges használóinak tájékoztatását. Az érintettek tájékoztatása és hozzájárulása nélküli nyomon követés jogalap nélküli adatkezelésnek minősül, így jogellenes. Mivel a […] Kft. elmulasztotta tájékoztatni a munkavállalókat a mobiltelefon helyzetén alapuló nyomkövetésről, a fentiek értelmében jogellenesen járt el.

A jövőben bevezetni tervezett nyomkövetési technológia alkalmazását, illetve az azzal kapcsolatos adatkezelést kizárólag akkor tartom elfogadhatónak, ha a változó munkahelyű munkavállalók előzetes, részletes tájékoztatást kapnak a helymeghatározó rendszer működtetéséről, az adatkezelés céljáról, feltételeiről, az adatkezelést végző személyekről. Jogszerű adatkezelés csak az érintett mobiltelefonokat ténylegesen használó munkavállalók önkéntes hozzájárulása esetén, a célhoz kötöttség követelményeire figyelemmel, kizárólag munkaidőben történhet.

Abban az esetben, ha Ön úgy érzi, hogy személyes adatai védelméhez való jogát megsértették és amennyiben kívánja, jogai érvényesítése végett bírósághoz is fordulhat. E jogát az Avtv. 17. §–a, továbbá a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 80. § – 84. §–ai külön is biztosítják.

Avtv. 17. § (1) Az érintett a jogainak megsértése esetén, valamint a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy, az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben soron kívül jár el.

(2) Azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani.

(3) A perre az adatkezelő székhelye (lakóhelye) szerinti bíróság az illetékes. A per - az érintett választása szerint - az érintett lakóhelye (tartózkodási helye) szerinti bíróság előtt is megindítható. A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(4) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, az adatkezelőt a tájékoztatás megadására, az adat helyesbítésére, törlésére, az automatizált egyedi döntés megsemmisítésére, az érintett tiltakozási jogának figyelembevételére, illetve a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy által kért adat kiadására kötelezi.

(5) A bíróság elrendelheti ítéletének - az adatkezelő azonosító adatainak közzétételével történő - nyilvánosságra hozatalát, ha azt az adatvédelem érdekei és nagyobb számú érintett e törvényben védett jogai megkövetelik.

A Ptk. 81. §-a szerint, *személyhez fűződő jogokat sért, aki a levéltitkot megsérti, továbbá aki a magántitok vagy üzleti titok birtokába jut, és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél*.

A Ptk. 84. §-ának (1) és (2) bekezdése elrendeli, hogy *„akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:*

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;

e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

(2) Ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyosságával, a bíróság a jogsértőre közérdekű célra fordítható bírságot is kiszabhat.”

Személyes adatok védelmével és közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos beadványával forduljon a jövőben is bizalommal hivatalomhoz.

Budapest, 2009. július 27.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András